

BOLALARNI MAKTAB TA'LIMIGA TAYORLASHDA OILA BILAN HAMKORLIK ISHLARINI TASHKIL ETISH

Hamroyeva Xolida

SHDPI Maktabgacha ta'lim kafedrasi o'qituvchisi

Annotatsiya: Ushbu maqolada bolalarni maktab ta'limiga tayyorlash va bu jarayonda oila bilan hamkorlik ishlarini olib borish to'g'risida atroflicha fikr yuritilib, ta'lim-tarbiya jarayonini tashkil etishda va bevosita pedagogik jarayonning o'ziga otionalarni jalb etishni, ularga bolalar bilan rivojlantiruvchi o'zaro aloqalar shakllarni o'rgatish, bolalarning ta'lim-tarbiyasiga doir metodik yordam berish yuzasidan tavsiya va xulosalar berilgan.

Аннотация: В данной статье подробно рассматривается подготовка детей к школьному обучению и осуществление сотрудничества с семьей в этом процессе, даются рекомендации и выводы относительно обучающих форм развивающего взаимодействия, методического обеспечения обучения детей.

Kalit so'zlar: Ota-onalar bilan muloqot, maktabgacha ta'lim, oila bilan hamkorlik, ta'lim tarbiya, kompetentlik, shaxs, muloqot.

Bola rivojlanishining dastlabki bosqichlarida oilaning tutgan o'rni beqiyosdir. Bolalar oilada tarbiyalanadi va unda yuz beradigan voqealar ularga juda katta ta'sir ko'rsatadi.

Kichkina bolalar oilaga juda bog'lanib qolgan bo'ladi, chunki oila:

- Ularning jismoniy jihatdan barkamol bo'lishini, ovqat, kiyim-kechak, uy-joy bilan ta'minlaydi, sog'lig'i haqida g'amxo'rlik qiladi;
- Ularning hissiy bardamligini, jumladan, mehr ko'rsatadi, qo'llab-quvvatlaydi, nimaning yaxshiligi, nimaning yomonligini doimo eslatib turadi
- Ularning rivojlanishi shart-sharoitlarini ta'minlaydi.

Pedagoglar bolaning dastlabki tabiyachisi sifatida oilaning etakchi rolini tan olishlari muhim ahamiyat kasb etadi. Boshlang'ich majburiy bir yillik maktabga tayyorlov guruhga kelgunga qadar oila bolaga madaniyatni, muhim va eng zarur ko'nikmalarni singdirishga ulguradi. Bolani maktabga tayyorlash bola va oila o'rtasida shakllangan ana shu dastlabki munosabatlarga tayangan holda ota-onalarga boshlang'ich majburiy bir yillik maktabga tayyorlov guruhlar faoliyatining barcha jabhalarida ishtirok etishga imkon beradi.

Oilalarni jalb etish bolani maktabga tayyorlash bo'yicha majburiy bir yillik maktabga tayyorlov guruhlarda bolalarning bilim olish faoliyatini boyitishda, bola qiziqishlari va uydagi ta'lim-tarbiya natijalaridan foydalanishda muhim o'rin egallaydi. Bolalarning muvaffaqiyatli rivojlanishi va bilim olishida ikki ta'lim muhiti

– uy va majburiy bir yillik maktabga tayyorlov guruhlarining bir-biri bilan bahamjihatligi g'oyat muhimdir.

Oilalarda bolalarni maktabga tayyorlash ishlari turlicha olib boriladi. Ba'zi oilalarda bolalar bilan ko'p shug'ullanilsa ham, bu asosan o'quv mashg'ulotlaridir – husnixat yozuvi, alifbe o'rgatish, turli adabiyotlar o'qib berish bo'lib, maktabgacha yoshdagi bolalar uchun ayniqsa muhim bo'lgan syujetli o'yinlar, harakat faolligi, tasviriy faoliyatga oid ishlar bilan shug'ullanmaydilar. Boshqa oilalarda bolani o'yinchoqlar va televizor bilan yakkama-yakka qoldirib, bu unga yoqadi va rivojlanishi uchun etarli bilim beradi deb hisoblashadi.

Natijada ayrim hollarda majburiy bir yillik maktabga tayyorlov guruhlariga rivojlanishida muayyan muammolari, mustaqil faoliyatni etarli darajada amalga oshira olmaydigan, maqsadga erishish uchun irodasi bo'sh, o'zaro hurmat, umumqabul qilingan me'yor va qoidalar asosida boshqalar bilan birgalikdagi faoliyatni tashkil eta olmaydigan bolalar qabul qilinadi. Bundan tashqari, ayrim bolalarda sensor ko'nikmalari, tasavvurlarining rivojlanmagani, hissiyot olamining qashshoqligi kuzatiladi. Uydagi ta'lim-tarbiyaning turli-tuman sharoitlari ta'sirida bolalar rivojlanishining alohida sohalari bo'yicha erishilgan natijalarning har-xilligini qayd etish muhim. Boshlang'ich majburiy bir yillik maktabga tayyorlov guruhlariga kelayotgan bolalarga xos ana shu xususiyatlarni ta'lim jarayonida albatta e'tiborga olish, ularni ota-onalar xohishiga binoan aqliy rivolashtirishga emas, balki umumrivojlantiruvchi vazifalarni hal etishga, bola shaxsining har tomonlama rivojlanishiga yo'naltirgan ma'qul.

Pedagoglar ta'lim jarayonini tashkil etishda va bevosita pedagogik jarayonning o'ziga ota-onalarni jalb etishni, ularga bolalar bilan rivojlantiruvchi o'zaro aloqalar shakllarni o'rgatish, bolalarning ta'lim-tarbiyasiga doir metodik yordam berishni nazarda tutadigan oilalar bilan ijtimoiy-pedagogik ishlarning ahamiyatga katta e'tibor berishlari lozim.

Samarali faoliyat yuritish va oilani maktabgacha ta'lim tashkiloti ishiga jalb etish uchun pedagoglar o'zlari tarbiyalayotgan bolalarning birlamchi vazifalarini bilishlari, ularning oilasi va yaqin qarindoshlari haqida muayyan tasavvurga ega bo'lishlari lozim. Ota-onalarning pedagogik kompetentligini oshirish ota-onalarga uyda bola bilan mashg'ulot o'tkazish uchun zarur bo'lgan metodik usullarni o'rgatish; ota-onalarga bola shaxsini rivojlantirish uchun xizmat qiladigan maxsus tarbiya usullarini o'rgatish

Ota-onalarning maktabgacha ta'lim tashkiloti faoliyatiga jalb etilishi bolalarga ham, ota-onalarga ham, maktabgacha ta'lim tashkilotiga ham foyda keltiradi. Muloqot, o'zaro hurmat, turfaxillikni, bola manfaatlarining muhimligini e'tirof etish samarali hamkorlikka asos bo'lib xizmat qiladi. Samarali hamkorlik shakllantirilishi

uchun pedagoglar va ota-onalar o'zlarida yangi ko'nikma va bilimlarni rivojlantirishlari kerak.

Pedagog uchun oila shunchaki ta'sir ob'ekti sifatida xizmat qilmasligi kerak, bolalarni boshlang'ich ta'limga majburiy bir yillik tayyorlash guruh pedagoglari bola uchun oila uning shaxs sifatida shakllanishini belgilab beradigan zarur muhit ekanini o'zlari ham tushunishlari, ota-onalarga ham tushuntirib berishlari zarur. SHuning uchun ota-onalarning pedagogik jarayon doirasiga jalb etilishi, ularning faol ishtiroki pedagog shunday bo'lishini xohlashi uchun emas, bu o'z bolasining rivojlanishi uchun muhim bo'lgani uchun kerakdir.

Oilalar bilan muloqot qilish tamoyillari, hamkorlik imkoniyatlari haqida fikr yuritar ekanmiz albatta bolalar yuzasidan oilalar bilan muloqot yuritish – pedagogik jamoa vazifalarining eng muhim qismi ekanligini aytishimiz mumkin.

Albatta, muloqot ochiq-oshkora va ishonchli bo'lishi uchun vaqt talab etiladi. Shuning uchun boshidanoq ota-onalar bilan suhbatlashish, oiladan taqdim etilayotgan ma'lumotlar naqadar muhim ekanini tushuntirishlari kerak. Diqqat bilan tinglay olish – ochiq muloqotning muhim negizidir.

Muloqot chog'ida pedagoglar ota-onalar uchun tushunarli, aniq tilda so'zlashishi, savollar berish uchun ularga imkon qoldirishi darkor.

Oila a'zolarinig bolalarni boshlang'ich ta'limga majburiy bir yillik tayyorlash guruhlar faoliyatida ishtirok etishi uchun turlicha imkoniyatlar yaratiladi:

- Ota-onalar uchun qulay vaqtda oilalarga tashrifini rejalashtirish pedagogga bolalar va ota-onalar bilan ular uchun odatiy vaziyatda tanishish imkonini beradi;
- Ota-onalarga bolalarining qanday ishlayotgani va o'ynayotganini ko'rish uchun istagan paytda guruhga tashrif buyurishiga imkon berish;
- Ota-onalarni guruhda bolalar bilan birgalikda shug'ullanish uchun taklif etish, ma'lumot almashish tarzida pedagog tomonidan taqdim etiladigan bolalar portfeolari haqida o'z fikr-mulohazalarni bildirish;
- Ota-onalar pedagoglarga qandaydir oilaviy voqealar – tug'ilgan kunlar, yangi ish, qarindosh yoki qo'shni shaharga tashrif buyurish haqida xabar bergan hollarda ushbu voqealarni guruhdagi bolalar bilan muhokama qilish;
- Bolalar bilan to'laqonli muloqot tajribasi bilan o'rtoqlashish imkoniyatini yaratadigan mavzular bo'yicha ko'rgazmalar;
- Bolaning milliy va mintaqaviy madaniyatni o'rganishga mo'ljallangan muzeylarga birgalikda tashrif buyurish;
- Ota-onalar bilan birgalikda bayram tadbirlari, bolalar ishlari ko'rgazmalarini tashkil etish.

Pedagoglar va ota-onalarning birgalikdagi faoliyati va o'zaro muloqoti uchun ko'plab rangbarang imkoniyatlarning mavjudligi har bir oilaning xususiy manfaatlari

va xohish-istaklariga mos keladigan hamkorlik shakllarni ishlab chiqishga imkon beradi.

Oilalar bilan muloqot qilish davrida:

- Ota-onalar uchun vaqt toping, imkoniyat tug'diring, ularni o'z fikr-mulohazalari, quvonch-shodligi, maqsadlari va tashvish-xavotirlarini bayon etishga da'vat qiling;

- Oilalar pedagoglar bilan o'zigagina tegishli shaxsiy ma'lumot bilan o'rtoqlashadi, shuning uchun u sir saqlanishi zarur. Sir saqlash tamoyiliga pedagog ham, oilalar ham rioya etishi lozim.

Xulosa o'rnida shuni aytish mumkinki, oilaning va pedagogik jamoaning mo'ljallari yoki maqsadlari har doim ham mos kelavermasligi mumkin. Shuning uchun ham bola qabul qilinishi bilan bolalarni boshlang'ich ta'limga majburiy bir yillik tayyorlash guruhlar dasturini ota-onalar bilan muhokama etish va bu boradagi muloqotni yil davomida olib borish maqsadga muvofiqdir. Qarashlar va mo'ljallardagi tafovut bir-birini tushunmaslikka va muloqotning izdan chiqishiga olib kelishi mumkin. Ota-onalarning ta'lim jarayonida bola nimalalarga erishishi lozimligi haqidagi mo'ljallarini, ular uchun "muvaqqatlik" nimani anglatishini aniqlab olish muhim ahamiyat kasb etadi. O'quv yilining boshidayoq ushbu masalaning muhokama etilishi kelgusidagi muloqotni yo'lga qo'yishga yordam beradi.

Foydalanilgan adabiyotlar hamda axborot manbaalari:

1. O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining "Maktabgacha ta'lim va tarbiyaning davlat standartini tasdiqlash to'g'risida"gi 802-sonli qarori 2022-yil 22-dekabr
2. "Ilk qadam" Davlat o'quv dasturi 2018-yil 7-iyul.
3. "Ilm yo'li" variativ dasturi. Toshkent "Sano-standart" 2020 yil.
4. F.R.Qodirova, Sh.Q.Toshpo'latova, N.M.Kayumova, M.N.A'zamova "Maktabgacha pedagogika". "Tafakkur sarchashmalari" T.: 2019
5. Z.K.Alimova "Maktabgacha pedagogika" Toshkent-2021 "I"
6. www.pedagog.uz
7. www.Ziyonet.Uz